

จรรยาบรรณนักวิจัย

ความหมาย

จรรยาบรรณ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ จรรยาบรรณ จึงเป็นหลักความประพฤติของบุคคลในแต่ละกลุ่มอาชีพ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้สมาชิกในวิชาชีพ นั้นๆ มีคุณธรรมและจริยธรรม

นอกจากความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานตามที่กล่าวแล้ว ยังมีผู้วิเคราะห์ เหตุผลในการกำหนดจรรยาบรรณเป็นลายลักษณ์อักษร คือ เพื่อให้เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ที่ดีงาม ของบุคคลที่ประกอบอาชีพอย่างเดียวกัน เช่น แพทย์ วิศวกร ครู อาจารย์ ซึ่งหมายรวมถึงอาชีพ ราชการด้วย เพื่อให้ผู้มีอาชีพดังกล่าวตระหนักถึงศักดิ์ศรี และชื่อเสียง เกียรติคุณ เกียรติฐานะของตน มีจิตสำนึกในหน้าที่ สามารถประสานงานกับทุกฝ่าย ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะทำให้เป็นที่เชื่อถือ เลื่อมใส ศรัทธา และยกย่องของบุคคลทั่วไป และตามคำอธิบายข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2537 ได้สรุปว่า ข้าราชการผู้ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณคือผู้มีวัฒนธรรมและคุณธรรม เป็นผู้มีเกียรติ ควรแก่การยกย่อง

คุณค่าของจรรยาบรรณ

1. จรรยาบรรณเป็นกติกาของสังคมที่กำหนดขึ้นไว้ให้ปฏิบัติร่วมกัน จรรยาบรรณจึงช่วยให้เกิดการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในสังคม และเป็นการสร้างพฤติกรรมเคยชินที่ดี
2. การที่แต่ละคนซึ่งแตกต่างกันมาปฏิบัติตามจรรยาบรรณร่วมกัน จะทำให้ความแตกต่าง ไม่เป็นความขัดแย้ง แต่จะกลายมาเป็นความประสานเสริมกำลังแก่กัน
3. การที่แต่ละคนพร้อมใจกันปฏิบัติตามจรรยาบรรณ จะเพิ่มพลังความดีงามและความเจริญเปรียบกับเอาดอกไม้แต่ละดอกมารวมร้อยเป็นพวงมาลัย ย่อมเกิดความงามกว่าอยู่ดอกเดียวโดดๆ
4. ผู้มีจรรยาบรรณเป็นเครื่องหมายของผู้มีวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมคือสิ่งที่เกิดขึ้นมาด้วยการที่มนุษย์มีความสามารถในการจัดสิ่งต่างๆ ให้เข้ากับระเบียบ ประสาน สอดคล้องกลมกลืน เกิดเป็นวัฒนธรรม
5. ผู้ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณเป็นการแสดงออกซึ่งการมีพฤติกรรมอันมีฐานมาจากคุณธรรมของผู้ปฏิบัติ ผู้ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณจึงเป็นผู้ที่มีคุณธรรมอันสมควรแก่การได้รับการยกย่อง

ที่กล่าวถึงความหมายของคำว่าจรรยาบรรณข้างต้นมานั้น เพื่อที่จะให้นักวิจัยซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ ในสายงานที่เกี่ยวข้องกับคำว่าจรรยาบรรณเป็นอย่างมาก ได้ทราบไว้อย่างชัดเจน เพราะการวิจัยเป็น วิธีการที่ได้รับการยอมรับกันว่าเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง และสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา ผลการวิจัยล้วนมี ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หากผู้วิจัยมีความเที่ยงตรงในการนำเสนอ ความจริงและสะท้อนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ผลการวิจัยจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เพราะข้อมูลจากการวิจัยสามารถนำไปอ้างอิงได้หลายสถานการณ์ และนำไปประกอบการวิจัยสำหรับ วางนโยบายและวางแผนเพื่อการพัฒนา

ดังนั้นการสร้างงานวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากจะต้องดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีที่มีคุณภาพ แล้ว จรรยาบรรณนักวิจัยก็เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง แต่นักวิจัยอาจยังไม่ทราบหรือเข้าใจว่า จรรยาบรรณที่ดีซึ่งควรยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติคืออะไร

จรรยาบรรณนักวิจัย โดยทั่วไปความเป็นนักวิจัยที่มีจรรยาบรรณ ไม่ว่าในสาขาไหนก็ต้อง ยึดถือหลักที่เป็นสากล ดังต่อไปนี้

1. หลักความสามารถและความรับผิดชอบ หลักที่ผู้วิจัยต้องมีความสามารถในการทำหน้าที่ นักวิจัยที่มีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบที่จะทำหน้าที่วิจัยอย่างเป็นนักวิทยาศาสตร์ ไม่ลำเอียง
2. หลักการรักษาความลับของตัวอย่างวิจัย และหลักการให้เกียรติผู้ศึกษาอื่นๆ เช่น ผู้วิจัยต้อง เคารพในความคิดและการคิดค้นของผู้อื่น ด้วยการไม่คัดลอกงานผู้อื่นโดยไม่อ้างอิง (plagiarism)

จรรยาบรรณในขั้นตอนการวิจัย ปัญหาจรรยาบรรณการวิจัยสามารถเกิดขึ้นได้จากแง่มุมและ ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวิจัยทั้งหมด ตั้งแต่การคำนวณวิธีที่ใช้ในการได้มาซึ่งคำตอบ ขั้นตอน ที่ใช้ในการคัดเลือกตัวอย่าง วิธีเก็บข้อมูล ชนิดข้อมูลที่เก็บ วิธีวิเคราะห์ รวมไปถึงการตีความจากข้อมูล นักวิจัยต้องทำอย่างไม่ลำเอียง และอย่างเป็นนักวิทยาศาสตร์ให้มากที่สุด ซึ่งในการนี้ประเภทนักวิจัย และวิธีการวิจัยชนิดต่างๆ เช่น วิธีการทดลอง หรือวิธีการวิจัยเชิงสังเกตการณ์ (participant observation) ฯลฯ ก็จะมีรายละเอียดที่พึงระมัดระวังแตกต่างกันไป

จรรยาบรรณในการใช้ผลงานวิจัย นักวิจัยยังมีความรับผิดชอบในการป้องกันไม่ให้มีการใช้ ผลงานของเขาในทางที่ไม่ถูก ตั้งแต่การเขียน วิเคราะห์ ตีความผลงานวิจัยให้ละเอียดชัดเจน ไปถึงการ ชี้แจงต่อสาธารณะ เมื่อมีการนำไปตีความใช้ประโยชน์อย่างไม่ถูกต้อง

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญของจรรยาบรรณในการวิจัยและได้ร่างข้อกำหนดของจรรยาบรรณนักวิจัยไว้ดังนี้

“จรรยาบรรณในการวิจัยเป็นแนวทางสำคัญในการประพฤติปฏิบัติ จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระเบียบวิธีวิจัย เนื่องด้วยในกระบวนการค้นคว้าวิจัย นักวิจัยจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตกับสิ่งที่ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต การวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งที่ศึกษาได้ หากผู้วิจัยขาดความรอบคอบระมัดระวังในแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งอาจก่อความเสียหายให้กับสิ่งที่นักวิจัยศึกษา”

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ยังได้กำหนดจรรยาบรรณนักวิจัย เพื่อให้ นักวิจัยถือเป็นแนวปฏิบัติ ไว้ดังนี้

1. นักวิจัยต้องซื่อสัตย์และมีคุณธรรมในทางวิชาการและการจัดการ

นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่อ้างหรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น ต้องให้เกียรติและอ้างถึงบุคคลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยของตนเอง ต้องซื่อสัตย์ต่อการแสวงหาทุนวิจัย และมีความเป็นธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

2. นักวิจัยต้องตระหนักถึงพันธกรณีที่มีต่อข้อตกลงในการวิจัย ต่อหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย และต่อหน่วยงานที่สังกัด

นักวิจัยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีและข้อตกลงการวิจัย ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยอมรับร่วมกัน อุทิศเวลาทำงานวิจัยให้ได้ผลดีที่สุด และเป็นไปตามกำหนดเวลา มีความรับผิดชอบไม่ละทิ้งงานระหว่างดำเนินการ

3. นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีพื้นฐานความรู้ในสาขาวิชาที่ทำวิจัยอย่างเพียงพอ และควรมีความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ที่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ทำวิจัย เพื่อนำไปสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพ และเพื่อป้องกันปัญหาการวิเคราะห์ การตีความหรือสรุปที่ผิดพลาด อันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

นักวิจัยต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และเที่ยงตรงในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม โดยมีจิตสำนึกและความตระหนักที่จะอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5. นักวิจัยต้องเคารพศักดิ์ศรี และสิทธิมนุษยชนที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย

นักวิจัยต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางวิชาการ จนละเลยและขาดความเคารพในศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ ต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องอธิบายจุดมุ่งหมายของการวิจัยให้กับบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่ลอกเลียนหรือบีบบังคับ และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

6. นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิดโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ต้องตระหนักว่าอคติส่วนตัว หรือความลำเอียงทางวิชาการ อาจส่งผลให้มีการบิดเบือนข้อมูลและข้อค้นพบทางวิชาการ อันจะเป็นผลให้เกิดผลเสียหายต่องานวิจัย

7. นักวิจัยต้องนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ชอบ

นักวิจัยต้องเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม ไม่ขยายผลข้อค้นพบจนเกินความเป็นจริง และไม่ใช้ผลงานเพื่อทำลายผู้อื่นโดยมิชอบ

8. นักวิจัยต้องเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น

นักวิจัยต้องมีใจกว้างพร้อมที่จะเปิดเผยข้อมูลและขั้นตอนการวิจัย ยอมรับฟังความคิดเห็นและเหตุผลทางวิชาการของผู้อื่น และยินดีที่จะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยของตนให้ถูกต้อง

9. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมทุกระดับ

นักวิจัยต้องมีจิตสำนึกที่จะอุทิศกำลังสติปัญญาในการทำวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อความเจริญและประโยชน์สุขของสังคมและมวลมนุษยชาติที่ยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นต่อสังคมด้วย